

Jaarverslag

Inhoud

1. Missie - Visie	4
2. Organisatie.....	5
2.1 Bestuur	5
2.2 Bureau en huisvesting	5
2.3 Financiën	6
2.4 Communicatie	6
3. Verslag van de activiteiten	8
3.1 Structurele activiteiten.....	8
3.2 Projecten.....	9
3.3 Samenwerkingsverband met Centre for Policing and Security (CPS)	14
3.4 Publicaties.....	15

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van de Stichting Maatschappij en Veiligheid. Met dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de activiteiten in het voorbije jaar 2016, waarbij hier en daar ook wordt vooruitgeblikt op 2017.

1. Missie - Visie

De SMV zet de schijnwerper op het onderwerp 'veiligheid', zowel op de sociale als de fysieke veiligheid. We volgen op kritische wijze de ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en veiligheidszorg, vragen aandacht voor situaties waarbij de veiligheid in het geding is en adviseren – gevraagd en ongevraagd – over het verbeteren daarvan. De SMV werkt altijd vanuit een onafhankelijke positie. De stichting is er voor mensen die mogen rekenen op een veilige situatie en voor de mensen die zich hiervoor inzetten.

Met betrekking tot de onderwerpen waarmee de stichting zich bezighoudt, kan het gaan om een breed scala aan veiligheidsthema's zoals patiëntveiligheid, voedselveiligheid en de bescherming van klokkenluiders, maar ook om thema's als de politiefunctie en de positie van iedereen die zich inzet voor de veiligheid in de maatschappij. Omdat de onderwerpen zo verschillend zijn, maken we als SMV gebruik van de kennis en ervaringen van een grote, diverse groep van personen. *'Samen werken aan veiligheid'* is dan ook ons motto.

De *verantwoordelijkheid voor veiligheid* loopt als een rode raad door de activiteiten van de stichting heen. Wereld de veiligheid eerst lang gezien als een taak van de overheid (alleen), de veiligheid werd eind vorige eeuw een gedeelde verantwoordelijkheid. Het bleef weliswaar een kerntaak van de overheid, maar burgers, ondernemingen en organisaties werden hiervoor nu uitdrukkelijk medeverantwoordelijk gesteld. Iedereen werd geacht zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen.

Op zich is deze fundamentele wijziging logisch en begrijpelijk, omdat de overheid *alleen* natuurlijk nooit de veiligheid kan garanderen of waarborgen. Maar de overheid had – gelet op het gegeven dat de veiligheid haar kerntaak was en nog steeds is - als veiligheidsregisseur duidelijk moeten maken waaruit die eigen verantwoordelijkheid bestaat. Wat mogen wij van burgers, ondernemingen en organisaties op dit gebied verwachten? En hoe verhoudt zich de verantwoordelijkheid van de overheid voor veiligheid tot die van burgers, ondernemingen en organisaties? Is hier sprake van een *balans van verantwoordelijkheden*?

Helaas, omdat het onderwerp 'veiligheid' van oudsher versnipperd en verkokerd is – ook binnen de overheid – heeft de overheid op dit gebied geen (eenduidige) regie gevoerd, waardoor er van meet af aan onduidelijkheid bestaat over die eigen verantwoordelijkheid voor veiligheid. Een onduidelijkheid die zeer negatieve consequenties kan hebben voor de samenleving. Om deze reden focust de SMV op het bewerkstelligen van een balans van verantwoordelijkheden.

2. Organisatie

2.1 Bestuur

De Stichting kent een bestuur met een brede maatschappelijke vertegenwoordiging. In 2015 bestond het bestuur uit acht leden. Gedurende het jaar 2015 heeft een uitgebreide oriëntatie plaatsgevonden ten aanzien van de samenstelling van het bestuur. Deze oriëntatie heeft geleid tot een uitbreiding van het bestuur aan het begin van 2016 – formeel met ingang van 1 mei 2016 - met: mevr. mr. drs. M.C.C. van de Schepop (rechter Den Haag), dhr. J.J. van Aartsen (burgemeester Den Haag), mr. A.J.A.M. Nieuwenhuizen MPA (Hoofdofficier van Justitie Den Haag) en dhr. drs. F. Paauw (Chef Eenheid Rotterdam van de Nationale Politie). Het bestuur bestaat nu uit 12 leden:

Prof mr. Pieter van Vollenhoven – voorzitter
H. Wiegel, vice-voorzitter
drs. L.G.H. Gunther Moor, secretaris
prof dr. J.A. van Manen, penningmeester
dhr. J.J. van Aartsen
prof mr. Y. Buruma
mr. T.H.J. Joustra
dhr. G. van der Kamp
mr. A.J.A. M. Nieuwenhuizen MPA
drs. F. Paauw
mevr. mr. drs. M.C.C. van de Schepop
mr. B. Staal

In 2016 is het voltallige bestuur tweemaal bijeengewees, te weten op 14 april en 16 september. Door middel van een schriftelijke ronde heeft het bestuur in juli ingestemd met het advies tot beëindiging van de overeenkomst met leerstoelhouder prof. dr. A.B. Hoogenboom.

2.2 Bureau en huisvesting

De organisatie van de SMV bestaat uit een directeur (FTE 0,9), een bestuurssecretaresse (FTE 0,6) en een facilitair medewerkster (FTE 0,08). Het contract met de facilitair medewerkster is (na 3 verlengingen) nu omgezet in een vast contract. Het contract met de bestuurssecretaresse is per 1 september verlengd voor 1 jaar op basis van een contract voor bepaalde tijd.

Met de VU heeft de SMV een overeenkomst gesloten die inhoudt dat dr. R. (Ronald) van Steden, politicoloog en universitair hoofddocent bestuurskunde aan de VU Amsterdam (Faculteit der Sociale Wetenschappen/afdeling bestuurswetenschap en politicologie), één dag per week voor de SMV werkt (FTE 0,2). Deze overeenkomst geldt voor de jaren 2015, 2016 en 2017. Zijn onderzoek bevindt zich op het terrein van veiligheid en burgerschap. De heer Van Steden werd daarbij ondersteund door mevr. S.L. (Shanna) Mehlbaum MSc van de VU (FTE 0,4). Per 1 september heeft mevrouw Mehlbaum een andere functie aanvaard en zal er naar een vervanger worden gezocht.

De SMV is gehuisvest aan het Louis Couperusplein 2 in Den Haag. Het huurcontract is in de loop van 2015 voor een periode van 3 jaar verlengd (tot eind 2018).

2.3 Financiën

In 2015 heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie de SMV laten weten de subsidie aan de SMV te zullen gaan afbouwen. Dit betekent dat over 2016 aan de SMV 2/3 van het oorspronkelijke bedrag zal worden toegekend en over 2017 nog 1/3. Vanaf 2018 ontvangt de SMV geen vaste bijdrage meer van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

In 2012 heeft de SMV met financiële steun van het vfonds de Prof Mr Pieter van Vollenhoven Penning in het leven geroepen. Met de penning worden mensen beloond die hun verantwoordelijkheid voor veiligheid hebben genomen en zo op een bijzondere manier een bijdrage hebben geleverd aan de veiligheid in de maatschappij. Ook in 2016 mocht de SMV zich verheugen in een bijdrage van het vfonds ten gunste van de uitreiking van de Prof Mr Pieter van Vollenhoven Penning.

In 2015 is de Expertgroep Veiligheid in het leven geroepen. Bedrijven die zich aansluiten bij de Expertgroep verbinden zich in principe voor een periode van drie jaar en steunen de SMV met een jaarlijkse bijdrage. Dit heeft in 2015 concreet zijn beslag gekregen met deelname van de volgende bedrijven: Siemens, PWC, Achmea, RoyalHaskoningDHV, Van Oord en Alliander. De Efteling en PostNL hebben zich voor 1 jaar (2015) aangesloten bij de Expertgroep Veiligheid.

Het Ministerie van BZK heeft in het najaar van 2016 de SMV benaderd met het verzoek tot het maken van een projectvoorstel voor onderzoek naar burgerinitiatieven in etnische gemeenschappen. Dit projectvoorstel is gehonoreerd en zal in 2017 zijn beslag krijgen.

De Stichting Uitgeverij Politie (SPU) heeft eind 2015 de SMV in kennis gesteld van de opheffing van de stichting met de toezegging tot een dotatie van het resterende bedrag dat, na het opmaken van de jaarrekening in 2016, kenbaar wordt. Zoals ook bij eerder ontvangen dotaties zal de SMV het ontvangen bedrag aanwenden voor het volgen van ontwikkelingen op het gebied van veiligheid in het algemeen en het reilen en zeilen van de nationale politie in het bijzonder. De SMV zal haar bevindingen bereikbaar maken voor het politiepersoneel.

Met het oog op de toekomst van de SMV zijn in 2016 verkennende besprekingen gestart met Goede Doelen (Nationale Postcode Loterij, Vriendenloterij, BankGiro Loterij), het vfonds en Adessium Foundation.

2.4 Communicatie

Gedurende 2016 heeft de SMV regelmatig verslag gedaan van haar activiteiten op de website www.maatschappijenveiligheid.nl. Daarnaast is regelmatig gebruik gemaakt van het SMV-Twitteraccount @SMVSamen en is er een LinkedIn profiel voor de SMV aangemaakt.

De website heeft in de loop van 2016 enkele wijzigingen ondergaan. De nieuwsberichten hebben een meer prominente plek op de homepage gekregen; er is veel aandacht besteed aan een indeling en vulling van de kennisbank.

In 2016 heeft de SMV acht digitale nieuwsbrieven verstuurd.

In 2016 heeft de voorzitter van de SMV verschillende lezingen gehouden over (de verantwoordelijkheid voor) veiligheid en de activiteiten van de SMV, onder andere:

- Lunchmeeting over de activiteiten van de SMV bij de NOS (23 februari)
- Kennisplatform gasveiligheid aan de TU Delft (9 maart)
- Sprekersavond JOVD Rotterdam Rijnmond en Socrates (topstudenten Nederland) (26 april)
- Openbare lezing in de dorpskerk Huizum in Leeuwarden (2 juni)
- Thema-avond Veiligheid, gemeente Hof van Twente te Markelo (26 september)
- Kivi jaarcongres 'Leven met risico's', lezing aan ingenieurs in Gorinchem (30 november)

3. Verslag van de activiteiten

3.1 Structurele activiteiten

Expertgroep Veiligheid

In 2015 heeft de SMV de Expertgroep Veiligheid in het leven geroepen. Bedrijven die zich aansluiten bij de Expertgroep verbinden zich in principe voor een periode van drie jaar en steunen de SMV met een jaarlijkse bijdrage. Dit heeft in 2015 concreet zijn beslag gekregen met deelname van de volgende bedrijven: Siemens, PWC, Achmea, RoyalHaskoningDHV, Van Oord en Alliander. De Efteling en PostNL hebben zich voor 1 jaar (2015) aangesloten bij de Expertgroep Veiligheid.

Eind 2015 is tijdens een bijeenkomst van de Expertgroep een inventarisatie gemaakt van de gemeenschappelijke veiligheidszorgen die bij de bedrijven spelen. In 2016 heeft de SMV deze veiligheidszorgen uitgewerkt in verschillende notities, waarin met name aandacht uitgaat naar:

- de grenzen aan de eigen verantwoordelijkheid van ondernemingen/organisaties, en
- de veiligheidscultuur in bedrijven en de spanning tussen enerzijds het vrijuit spreken ten behoeve van de verbetering van de veiligheid en anderzijds het mogen zwijgen in het strafrecht.

Leerstoel Politiestudies en Veiligheidsvraagstukken

Sinds 1989 heeft de SMV (toen nog Stichting Maatschappij en Politie (SMP)) de leerstoel Politiestudies en Veiligheidsvraagstukken bij de Vrije Universiteit te Amsterdam. Aanvankelijk viel de leerstoel onder de Faculteit Sociale Wetenschappen, afdeling Bestuur & Organisatie, sectie Bestuurskunde; sinds 2014 is de leerstoel binnen de VU verplaatst naar de Rechtenfaculteit. Met ingang van 1 oktober 2008 bekleedt prof. dr. A.B. (Bob) Hoogenboom deze bijzondere leerstoel. De leerstoel houder schrijft onder andere een periodieke column op de website van de SMV, waarin steeds een actueel veiligheidsthema aan de orde komt. .

Het Curatorium - bestaande uit prof mr. W.H.A.C.M. Bouwens (decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid) en prof dr. mr. W. Huisman van de VU, prof mr. Pieter van Vollenhoven, drs. L.G.H. Gunther Moor en mevr. drs. I.M. de Jong van de SMV - is op 23 mei 2016 voor het laatst bijeen geweest. Bij deze bijeenkomst is de leerstoel geëvalueerd en is besloten om het SMV bestuur te adviseren om de overeenkomst met de huidige leerstoelhouder per 1 januari 2017 te beëindigen. Door middel van een schriftelijke ronde heeft het bestuur in juli ingestemd met dit advies. Over een eventuele andere, bredere invulling van de leerstoel wordt met de VU nog overleg gevoerd.

Publicatieprijs SMV

Iedere twee jaar reikt de SMV de Publicatieprijs SMV uit voor een publicatie over een veiligheidsonderwerp. De publicatie moet wetenschappelijk en maatschappelijk relevant zijn, gedegen onderbouwd, origineel, innoverend, kritisch en qua taalgebruik toegankelijk voor professionals in de veiligheidszorg. De Publicatieprijs, die bestaat uit een bescheiden geldbedrag en een oorkonde, kan bogen op een ruime traditie.

In 2015 heeft de jury de Publicatieprijs toegekend aan de heer M. (Michiel) Princen voor het boek 'De gekooide recherche'. De jury bestaat uit mevr. dr. J.L.H.J. (Janine) Janssen, lector Veiligheid Avans Hogeschool en hoofd onderzoek bij het Nationaal Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld van de Nationale Politie (secretaris van de jury); mr. G.J. (Geert) Knigge advocaat-generaal bij de Hoge Raad (voorzitter van de jury); prof. dr. Em. P. (Paul) Ponsaers, voorzitter Centrum voor Politiestudies; en prof. dr. J.C.J. (Hans) Boutellier, directeur van het Verwey-Jonker Instituut en bijzonder hoogleraar Veiligheid en Burgerschap aan de VU. In overleg met de heer Princen is besloten

dat op 12 februari 2017 een debat zal plaatsvinden over de Nationale Politie. Tijdens dit debat zal tevens worden stil gestaan bij deze publicatieprijs.

Het voorbereidingscomité onder voorzitterschap van mevr. dr. J.L.H.J. (Janine) Janssen is inmiddels weer begonnen met het lezen van nieuw verschenen literatuur, met het oog op de Publicatieprijs SMV 2017.

Prof Mr Pieter van Vollenhoven Penning

In 2012 heeft de SMV, met steun van het fonds, de Prof Mr Pieter van Vollenhoven Penning in het leven geroepen. De penning is bedoeld als blijk van waardering voor mensen die hun verantwoordelijkheid hebben genomen en op een bijzondere wijze hebben bijgedragen aan de veiligheid in onze samenleving.

In 2016 heeft de SMV voordrachten voor de penning ontvangen van gemeenten, belangenorganisaties en burgers. De voordrachten hadden onder andere betrekking op reddingsacties, maar vooral ook op moedig optreden van burgers in geval van sociale onveiligheid (geweld en/of agressie).

De jury, bestaande uit mw. mr. drs. M.C.C. van de Schepop, rechter te Den Haag; de heer mr. Y. Buruma, raadsheer bij de Hoge Raad der Nederlanden; prof. dr. I. Helsloot, hoogleraar Besturen van Veiligheid aan de Radboud Universiteit; prof. dr. A.B. Hoogenboom, bijzonder hoogleraar Politie- en Veiligheidsstudies aan de Vrije Universiteit en prof. mr. Pieter van Vollenhoven (voorzitter), heeft de voordrachten beoordeeld en bepaald wie een penning zal ontvangen.

Op 5 december 2016 heeft de uitreiking van de penning plaatsgevonden in het stadhuis van Rotterdam, waar de SMV en de ontvangers van de penningen gastvrij werden ontvangen door burgemeester Aboutaleb. Vijf 'burgermoedige' burgers kregen uit handen van de SMV voorzitter prof mr Pieter van Vollenhoven een penning: twee van hen voor het nemen van hun verantwoordelijkheid bij het achtervolgen van overvallers van een juwelier; een van hen voor het redden van een peuter die werd aangevallen door 4 rottweilers; een van hen door het voorkomen van een onveilige situatie in de Maastunnel door een auto met pech met 'de sterke voet' eruit te duwen; en 1 moedige burger die een kidnapper, die probeerde een peuter te ontvoeren, overmeesterde en vasthield tot de politie kwam. SMV bestuurslid en lid van de Hoge Raad prof. mr. Ybo Buruma hield een betoog over noodweer en het burgerarrest.

3.2 Projecten

Burgermoed

Veiligheid is een kerntaak van de overheid, maar burgers (en ook ondernemingen en organisaties) hebben ook een eigen verantwoordelijkheid. Maar waar bestaat die eigen verantwoordelijkheid van burgers uit?

De SMV verdiept zich op verschillende manieren in burgermoed: wat kan en mag je van burgers verwachten als zij slachtoffer en/of getuige zijn van een ongeval of een misdrijf/geweldsincident? En dan vooral in de eerste periode, voordat de professionele hulpverleners aanwezig zijn. In de praktijk blijkt in ieder geval dat veel omstanders *niets* doen, of een foto of filmpje maken in plaats van een helpende hand uit te steken.

Uit onderzoek is gebleken dat verschillende factoren hierbij een rol spelen en medebepalen of iemand wel of niet ingrijpt. Gebrek aan kennis en vaardigheden is daar één van, maar ook het omstanderseffect (hoe meer omstanders hoe kleiner de kans dat iemand optreedt) en de angst om zelf slachtoffer te worden of bij schade op te moeten draaien voor de kosten spelen een rol.

In mei 2016 heeft de SMV het rapport *'Tussen 112 bellen en een rotschop geven – Burgermoed vanuit maatschappelijk, politiek en juridisch perspectief'* van Shanna Mehlbaum en Ronald van Steden gepubliceerd. Op verzoek van de SMV hadden beide auteurs onderzoek gedaan naar de maatschappelijke, politieke en juridische perspectieven op het ingrijpen van burgers in urgente situaties belicht; wat mogen en kunnen we van burgers verwachten met betrekking tot zelf ingrijpen ('burgermoed') en waar liggen de grenzen van hun optreden?

Wanneer is zelf ingrijpen rechtmatig en wanneer overtreed je als ingrijper de wet?

Mede op basis van dit rapport heeft de SMV in juli 2016 de notitie *'Wat mag je van burgers bij agressie verwachten?'* uitgebracht. In deze notitie stelt de SMV dat, als de overheid 'medeverantwoordelijkheid' van burgers voor veiligheid wil stimuleren, er meer duidelijkheid moet komen over hoe burgers kunnen handelen. Opleidingen voor burgers zijn in dit verband gewenst. Daarnaast dient er meer duidelijkheid te komen over de betekenis van noodweer en burgerarrest en dient de schade die bij burgermoed kan worden veroorzaakt te worden vergoed.

Naar aanleiding van geweldsincidenten in het openbaar vervoer heeft de SMV in 2016 gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het openbaar vervoer over een mogelijke burgermoed proef. In 2017 zal bekeken worden of een dergelijke proef haalbaar is.

Eigen verantwoordelijkheid bij ondernemingen en organisaties

De SMV verdiept zich in de vraag wat je van burgers mag verwachten van de eigen verantwoordelijkheid voor veiligheid, maar dezelfde vraag geldt ook voor ondernemingen en organisaties. In dit tijdperk van zelfregulering, waarbij veel (ook veiligheid) aan de sector zelf wordt overgelaten, is de samenleving voor haar veiligheid in grote mate afhankelijk geworden van het veiligheidsbeleid van ondernemingen en organisaties.

In 2016 heeft de SMV verschillende notities gepubliceerd¹ over het veiligheidsdebat, overheidstoezicht en de verstoorde balans. In deze notities wordt gepleit voor een wettelijke verankering van beginselen van goed risicomanagement en voor het formuleren van een aantal minimum voorwaarden voor het in- en externe toezicht. De SMV is van mening dat het duidelijk moet zijn wat we van het in- en extern toezicht mogen verwachten, inclusief hoe in- en extern toezicht zich onderling verhouden. Ook is de SMV van mening dat de inspecties meer eenduidig te werk moeten gaan dan nu het geval is.

Deze notities, gericht op het herstel van de balans van verantwoordelijkheden voor veiligheid en het tegengaan van het 'gesjoemel met de regels', zijn in de loop van het jaar met verschillende betrokkenen (wetenschappers, politici, bedrijfsleven etc.) besproken en waren ook onderwerp van verschillende lezingen van de voorzitter van de SMV.

Haaksbergen

Naar aanleiding van het ongeval met de monstertruck in Haaksbergen (september 2014) en de uitspraak van de rechtbank in Almelo in april 2016 heeft de SMV zich verdiept in de strafrechtelijke immuniteit van ambtenaren. Bij Haaksbergen is de chauffeur veroordeeld en kreeg de organisator van het evenement een voorwaardelijke boete opgelegd, maar bleef de gemeente Haaksbergen - die de vergunning verleende voor het evenement met de noodlottige afloop - in de strafzaak buiten schot.

¹ Jan. 2016: *Het Veiligheidsdebat - Herstel de balans tussen de verantwoordelijkheid van de overheid voor veiligheid en die van ondernemingen en organisaties*; Mei 2016: *Het Veiligheidsdebat, gericht op een balans van verantwoordelijkheden, voorstellen m.b.t. risicomanagement, toezicht en veiligheidscultuur.*; Sept. 2016: *Waar was het overheidstoezicht?*; Sept. 2016: *De verstoorde balans*

In een notitie '*Ongeluk met monstertruck: de gemeente Haaksbergen ontspringt de dans*' (juli 2016) pleit de SMV ervoor dat natuurlijke personen binnen de overheid die verantwoordelijk zijn voor delicten daarop kunnen worden aangesproken, ook in strafrechtelijke zin. Een eerder (2013) ingediend wetsvoorstel van de CU en PvdA (Segers/Recourt) voor het opheffen van de strafrechtelijke immuniteit van zowel publiekrechtelijke rechtspersonen als natuurlijke personen kreeg op 1 stem na geen meerderheid in de Tweede Kamer.

In september 2016 heeft de SMV een notitie hierover '*Voorstel tot opheffing van strafrechtelijke immuniteit overheid*' gestuurd naar de programmacommissies voor de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. Met deze notitie wil de SMV bevorderen dat er een nieuw initiatiefwetsvoorstel komt waarbij de strafrechtelijke immuniteiten van publiekrechtelijke rechtspersonen in stand kunnen blijven, maar dat natuurlijke personen binnen de overheid die verantwoordelijk zijn voor delicten daarop kunnen worden aangesproken, ook in strafrechtelijke zin.

Klokkenluiders

De Stichting Maatschappij en Veiligheid hecht grote waarde aan het belang van klokkenluiders voor onze maatschappij in het algemeen en de veiligheid in het bijzonder. Klokkenluiders zijn veelal de laatsten (na het toezicht) die aan de bel trekken wanneer er iets mis is. De SMV vindt dan ook dat er een goede klokkenluidersregeling moet komen en heeft geadviseerd bij de totstandkoming van een initiatief wetsvoorstel voor een Huis voor Klokkenluiders. Iedereen kan bij dit Huis melding doen van een misstand of gevaarlijke situatie, waarna eerst een vooronderzoek en – indien er sprake is van een klokkenluider – een uitgebreid onderzoek kan worden gedaan.

Nadat het wetsvoorstel eerder was goedgekeurd door de Tweede Kamer, maar afgekeurd door de Eerste Kamer, is in 2015 een Novelle geschreven waarin is tegemoetgekomen aan de bezwaren van de Senaat. Deze Novelle werd op 2 juli 2015 door de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen, maar had twee behandelingen in de Eerste Kamer nodig om ook daar te worden aangenomen (maart 2016). In juli 2016 werd het Huis voor Klokkenluiders daadwerkelijk geopend.

Helaas zijn op het laatst van het traject op een aantal belangrijke onderdelen concessies gedaan. Zo is er geen duidelijke scheiding meer tussen enerzijds het vrijuit kunnen spreken door een klokkenluider en anderzijds het strafrecht waar men immers mag zwijgen omdat niemand hoeft bij te dragen aan zijn/haar veroordeling. Voor een goed functioneren van het Huis is het naar de mening van de SMV een vereiste dat er wel een duidelijke scheiding met het strafrecht is gegarandeerd. De SMV is dan ook voornemens om hier in 2017 aandacht voor te vragen.

Onafhankelijk onderzoek

In Nederland voert de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) onafhankelijk onderzoek uit naar ernstige gebeurtenissen. Dit onderzoek heeft als enige doelstelling: het achterhalen van wat er zich precies heeft afgespeeld en hieruit lering trekken zodat dergelijke ernstige gebeurtenissen voorkomen kunnen worden of in ieder geval de gevolgen minder ernstig zijn.

De SMV pleit voor uitbreiding van het onafhankelijk onderzoek (ter lering) in Europa. Tevens is waakzaamheid geboden, want een EU verordening kan gemakkelijk leiden tot een achteruitgang van de situatie van de OVV in Nederland ('geen Nederlandse kop op Europees beleid').

In 2016 heeft de SMV een notitie geschreven, '*Het onafhankelijk onderzoek in de Europese Unie (EU)*' waarmee de SMV het instellen van echt onafhankelijke onderzoeken in de EU wil bevorderen én een bijdrage wil leveren aan een

Europees referentiekader met betrekking tot de eisen waaraan onafhankelijke onderzoeken in de praktijk moeten voldoen. Deze notitie is in het Engels vertaald en op de agenda gezet bij de ETSC (European Transport Safety Council). De ETSC zal de notitie in hun vergadering van maart 2017 verder bespreken.

Politiefunctie

Ons land heeft de laatste tijd grote veranderingen meegemaakt in de veiligheidszorg: de invoering van de Nationale Politie (sinds 1 januari 2013); een forse toename van 'nieuwe' typen politie zoals bijzondere opsporingsambtenaren (boa's), toezichthouders, verkeersregelaars, stadswachten, etc. die veel taken uitvoeren die voorheen door de politie werden gedaan; en een steeds groter beroep op de burgers zelf als het om veiligheid gaat.

De politie heeft van oudsher twee taken: handhaving van de openbare orde en veiligheid en hulpverlening, onder gezag van de burgemeesters; en de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde/opsporing, onder gezag van de officier van justitie. Sinds de Nationale Politie ligt het beheer geheel, voor beide taken, bij de nationale korpschef, die verantwoording aflegt aan de minister van Veiligheid en Justitie.

Op basis van een notitie van dr. Lex Cachet (Erasmus Universiteit Rotterdam) *'Einde van de eenheid'* (januari 2016) heeft de SMV in februari 2016 een notitie gepubliceerd onder de titel *'Herstel van checks and balances bij de politie'*. In deze notitie stelt de SMV de vraag of we niet terug moeten naar de situatie waarbij – naast het Ministerie van Veiligheid en Justitie – ook het Ministerie BZK een rol krijgt bij het functioneren van de politie. Dit ter wille van het herstel van de checks and balances.

In september 2016 heeft de SMV een notitie *'Voorstellen ter verbetering van de Nationale Politie'* naar de programmacommissies voor de Tweede Kamerverkiezingen maart 2017 gestuurd. De notitie bevat voorstellen voor het herstel van de checks and balances over het beheer van de politie; de verbetering van de recherche; toezicht op de politie en stop zetten van de wildgroei aan boa's (die een 'nieuw soort van gemeentepolitie' vormen).

Vrijwillige politie

Veiligheid is een kerntaak van de overheid, maar sinds de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw zijn burgers hiervoor nu medeverantwoordelijk. De SMV is van mening dat het instituut vrijwillige politie zich heel goed leent om de gedeelde verantwoordelijkheid van burgers waar te maken. Daarnaast kunnen politievrijwilligers een bijdrage leveren aan een betere maatschappelijke integratie van de politie. Juist nu is daarom volgens de SMV een visie op nut, noodzaak en inzet van vrijwillige politie geboden.

De SMV ziet maar twee typen vrijwilligers: ofwel specialisten ofwel politievrijwilligers die het 'echte' politiewerk doen. In overleg met de Landelijke Organisatie van Politievrijwilligers (LOPV) heeft de SMV in 2015 onderzoek gedaan naar de vrijwillige politie. Conclusie van dit onderzoek was dat er na alle discussie nog steeds geen visie is op wat men met politievrijwilligers voor ogen heeft en dat de kwantitatieve doelstellingen (5.000 politievrijwilligers in 2015) niet gehaald worden. Bovendien worden politievrijwilligers binnen de politieorganisatie nogal eens als ongewenste pottenkijkers beschouwd die de reguliere agenten 'verdringen'.

Na lange tijd zijn in 2016 politie, politievakbonden, het ministerie en de LOPV het eens geworden over een visiedocument over politievrijwilligers. Een stap in de goede richting, maar de SMV had hierbij nog wel twee bezwaren: 'volontairs' (die andere taken doen, bijvoorbeeld administratie, onderhoud politieauto's etc.) blijven

onder een andere naam bestaan; en de klankgroep die beslist over taken voor vrijwilligers is verre van onafhankelijk qua samenstelling. Dit is beschreven in de SMV notitie '*Eindelijk een visie op politievrijwilligers, maar we zijn er nog niet*' (augustus 2016). Deze notitie is in september 2016 naar de programmacommissies voor de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017 gestuurd.

In oktober 2016 zou een volgende stap gezet worden met het organiseren van een startbijeenkomst voor politievrijwilligers op basis van de nieuwe visie. Helaas is er opnieuw een kink in de kabel gekomen en werd de bijeenkomst uitgesteld.

Brandweer

In januari 2016 heeft de voorzitter van de SMV bij het programma Een Vandaag gesproken over de problemen bij de brandweer: de kloof tussen leiding en werkvloer; de bureaucratie en de bezuinigingen waar de mensen in praktijk veel last van hebben.

Naar aanleiding van het programma heeft de SMV veel zorgelijke berichten van professionele en vrijwillige brandweer ontvangen. Aangezien er een onderzoek naar de situatie bij de brandweer werd aangekondigd heeft de SMV in eerste instantie besloten niet te gaan schrijven over de situatie bij de brandweer.

Inmiddels zijn we meer dan een jaar verder, spelen de problemen nog steeds en is er geen onafhankelijk onderzoek gedaan. In 2017 zal de SMV zich daarom opnieuw verdiepen in het functioneren van de brandweer in ons land.

Tevens zal de SMV zich in 2017 verder verdiepen in de positie van vrijwilligers in het algemeen: wat is de waarde van vrijwilligers in onze maatschappij? Hoe komen zij het best tot hun recht? Etc. .

Particuliere beveiligers tegen piraterij

In september 2016 heeft de SMV een korte notitie '*Inzet van particuliere beveiligers op Nederlandse koopvaardij schepen*' naar de programmacommissies gestuurd over de beveiliging van Nederlandse koopvaardij schepen tegen piraterij.

Veiligheid is een kerntaak van de overheid en het geweldsmonopolie is voorbehouden aan de Staat. Maar de overheid kan bij het inhoud geven aan haar taken derden betrekken mits de verantwoordelijkheid van de overheid niet wordt aangetast.

Enkele voorstellen van de SMV behelzen dat de overheid moet bepalen of de beveiliging geschiedt door militairen of door private beveiligers (afhankelijk van de veiligheidssituatie). En ook dat, indien nodig, de overheid zelf private beveiligers inhuurt. Ook vindt de SMV het onjuist dat de kosten voor de beveiliging in rekening worden gebracht.

Nederlands drugsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van cannabis

Na een eerdere discussienota (uit maart 2015) roept de SMV in de notitie '*Nederlands drugsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van cannabis*' opnieuw op tot een discussie over het Nederlands drugsbeleid. Deze notitie is in september 2016 verstuurd naar de programmacommissies voor de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017.

De SMV is van mening dat het huidige gedoogbeleid – waarbij je geen cannabis mag telen en aanvoeren bij de coffeeshops, maar wel mag kopen bij diezelfde coffeeshops - niet is uit te leggen. Er moet een keuze gemaakt worden voor ófwel een totaalverbod en het sluiten van de coffeeshops, ófwel het reguleren van de teelt en aanvoer aan de achterdeur van de coffeeshop en het aanpassen van de internationale verdragen.

In 2017 hoopt de SMV met een standpunt in deze te komen.

Vuurwerktraditie

In december 2016 heeft de SMV de notitie '*Onze vuurwerktraditie ter discussie*' gepubliceerd. In deze notitie geeft de SMV een overzicht van schade en kosten van de Oud en Nieuw-viering en stelt de vraag of de grenzen niet zijn bereikt en we naar een andere manier van vieren zouden moeten gaan.

Gelet op de huidige consequenties zou de SMV zich goed kunnen verenigen met een landelijk verbod op het vrije (oncontroleerbare) consumentenvuurwerk. In plaats daarvan zouden gemeenten kunnen besluiten tot het organiseren van centrale professionele vuurwerkshows.

De SMV neemt echter waar dat er een zekere terughoudendheid is ontstaan met betrekking tot de instelling van een verbod op het vrije vuurwerk. Wellicht is dit ingegeven door de enorme ophef over onze Sinterklaas en Zwarte Piet traditie. Niemand voelt zich nu geroepen om aan onze Oud en Nieuw traditie te sleutelen.

Wel heeft de SMV zich voorgenomen om in het voorjaar van 2017 alle argumenten voor en tegen een landelijk consumentverbod op een rij te zetten en met een standpunt te komen.

3.3 Samenwerkingsverband met Centre for Policing and Security (CPS)

Met het CPS uit België bestaat een lange samenwerkings-traditie. Gezamenlijk zijn vele belangwekkende studies verricht en congressen georganiseerd.

Begin 2009 is begonnen met het gezamenlijk uitgeven van het zogenoemde *Cahier Politiestudies*. Vier maal per jaar verschijnt deze publicatie. In deze uitgaven worden bijdragen gebundeld van hoge kwaliteit, gericht op thema's en fenomenen binnen het politie- en veiligheidsdomein. Hoewel het criminologische perspectief domineert, kennen de bijdragen een multidisciplinair karakter. De artikelen zijn van de hand van zowel wetenschappers als deskundigen uit de veiligheidspraktijk. Alle bijdragen worden voor publicatie beoordeeld door een groep internationale, voor de auteurs anonieme reviewers uit de wetenschap en politiepraktijk.

3.4 Publicaties

In 2016 verschenen onder auspiciën van de SMV en haar Vlaamse zusterorganisatie Centre for Policing and Security (CPS) vier Cahiers Politiestudies bij uitgeverij Maklu Antwerpen/Apeldoorn:

- Groene criminologie en veiligheidszorg,
- Criminele organisaties en organisatiecriminaliteit,
- Politie en gezondheidszorg,
- Meten is weten.

Voor het jaar 2017 staan de volgende Cahiers Politiestudies op stapel:

- – Ideologisch activisme en radicalisering,
- – Eigenrichting,
- – De vervloeiing van binnenlandse en buitenlandse veiligheid,
- – Herinneren en vergeten in de politie.